Joi, 6 oktombrie 2022

P9_TA(2022)0349

Situația drepturilor omului în Haiti, mai ales în legătură cu violența bandelor organizate

Rezoluția Parlamentului European din 6 octombrie 2022 referitoare la situația drepturilor omului în Haiti, mai ales în legătură cu violența bandelor organizate (2022/2856(RSP))

(2023/C 132/08)

Parlamentul European,

— având în vedere rezoluțiile sale anterioare referitoare la Haiti, în special cea din 20 mai 2021 referitoare la situația din Haiti ([1]),

— având în vedere rezultatul evaluării periodice universale a Republicii Haiti adoptat de Consiliul ONU pentru Drepturile Omului la 4 iulie 2022,

— având în vedere Rezoluția 2645 (2022) a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite din 15 iulie 2022,

— având în vedere rapoartele din 2022 ale Oficiului ONU pentru coordonarea afacerilor umanitare privind Haiti, în special raportul din 23 septembrie 2022 privind impactul tulburărilor sociale asupra situației umanitare,

— având în vedere discursul ministrului de externe Jean Victor Généus adresat Adunării Generale a ONU la 24 septembrie 2022,

— având în vedere raportul Secretarului General al ONU din 15 februarie 2022 adresat Biroului Integrat al ONU în Burundi,

— având în vedere Declarația universală a drepturilor omului din 10 decembrie 1948,

— având în vedere Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16 decembrie 1966,

— având în vedere Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei, din 18 decembrie 1979,

— având în vedere Convenția americană privind drepturile omului din 22 noiembrie 1969,

— având în vedere Convenția ONU privind drepturile copilului din 20 noiembrie 1989 și cele trei protocoale opționale la aceasta,

— având în vedere principiile fundamentale ale ONU privind independența sistemului judiciar din 6 septembrie 1985,

— având în vedere Carta universală a judecătorului din 17 noiembrie 1999 și Statutul judecătorului iberoamerican din mai 2001,

— având în vedere Acordul de parteneriat între membrii grupului statelor din Africa, Caraibe și Pacific, de pe o parte, și Comunitatea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de altă parte, semnat la Cotonou la 23 iunie 2000 ([2]) (Acordul de la Cotonou),

— având în vedere comunicarea comună a Comisiei și a Înaltei Reprezentante a Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate din 26 iunie 2012, referitoare la strategia de parteneriat comună UE-Caraibe (JOIN(2012)0018),

— având în vedere Acordul de parteneriat economic dintre statele CARIFORUM, pe de o parte, și Comunitatea Europeană și statele sale membre, pe de altă parte ([3]),

— având în vedere Constituția Republicii Haiti din 1987,

— având în vedere articolul 144 alineatul (5) și articolul 132 alineatul (4) din Regulamentul său de procedură,

([1]) JO C 15, 12.1.2022, p. 161.
([2]) JO L 317, 15.12.2000, p. 3.
([3]) JO L 289, 30.10.2008, p. 3.

A. întrucât situația umanitară din Haiti s-a deteriorat în mod constant în ultimii ani din cauza insecurității continue din această țară; întrucât, de la asasinarea președintelui Jovenel Moïse în iulie 2021, bandele organizate au dobândit cu mult mai multă putere, creând un sentiment omniprezent de nesiguranță pentru populația haitiană; întrucât intensificarea violențelor și escaladarea încălcărilor drepturilor omului au afectat 1,5 milioane de persoane și au lăsat alte 19 000 de persoane strămutate intern și 1,1 milioane de persoane care au nevoie de asistență; întrucât această criză socio-politică și economică se combină cu insecuritatea generală și cu criza bandelor organizate pentru a crea o catastrofă umanitară; întrucât s-a raportat o creștere a numărului de măsuri violente la care recurg forțele de poliție ale statului;

B. întrucât, la 11 septembrie 2022, guvernul haitian a anunțat că va reduce subvențiile pentru combustibili cu aproximativ 400 de milioane USD, în efortul de a crește veniturile pentru programele sociale, ceea ce a dus la intensificarea tulburărilor și a alianțelor bandelor organizate care au pus stăpânire pe infrastructuri esențiale; întrucât țara se confruntă de mai multe luni cu o penurie de carburanți; întrucât accesul la terminalul petrolier Varreux, unde sunt concentrate 70 % din stocuri, este controlat de bande armate; întrucât aproape 86 % din energia electrică produsă în țară se bazează pe produse petroliere; întrucât spitalele și dispensarele au fost nevoite să își reducă sau chiar să își înceteze activitatea din cauza penuriei;

C. întrucât în Haiti există 200 de bande organizate, inclusiv în Port-au-Prince, care controlează porturi și drumuri esențiale; întrucât aceste bande, dintre care unele au legături cu actori statali și presupuse legături cu politicieni, amenință să destabilizeze guvernul cu ajutorul resurselor mai mari și al armelor mai numeroase de care dispun; întrucât se pare că unii politicieni și oameni de afaceri haitieni au furnizat bani și arme bandelor organizate și altor grupuri infracționale în schimbul reprimării protestelor antiguvernamentale; întrucât bandele organizate și-au exercitat puterea și controlul asupra teritoriului, accesului la combustibil și furnizării de ajutor umanitar, contestând autoritatea poliției naționale haitiene și a altor instituții de stat și afectând capacitatea poliției naționale de a combate traficul de droguri și alte infracțiuni;

D. întrucât, potrivit Oficiului Înaltului Comisar al ONU pentru Drepturile Omului, între ianuarie și sfârșitul lunii iunie 2022 au avut loc 934 de asasinate, 684 de răniți și 680 de răpiri în Port-au-Prince; întrucât, în iulie 2022, un val de violențe comise de bandele organizate s-a soldat cu peste 470 de asasinate, dintre care aproape jumătate au avut loc în cartierul Cité Soleil; întrucât majoritatea victimelor nu au fost direct implicate în bandele organizate, ci au fost vizate în mod direct de membrii acestora; întrucât au existat mai multe cazuri de violuri în grup repetate comise împotriva femeilor și fetelor, ceea ce confirmă utilizarea sistematică a violenței de gen; întrucât, potrivit unui raport din august 2022 al Rețelei naționale de apărare a drepturilor omului din Haiti, zeci de femei și fete au fost victime ale campaniilor de viol în masă derulate de bandele organizate din Port-au-Prince;

E. întrucât bandele organizate au preluat controlul asupra Palatului de Justiție la 10 iunie 2022; întrucât Palatul de Justiție a fost în mare parte nefuncțional începând din 2018 din cauza riscurilor de securitate, împiedicând astfel accesul la justiție în țară; întrucât dosarele care conțin dovezi critice privind masacrele multiple comise de bandele organizate începând din 2018 au fost furate sau distruse, recuperarea lor fiind imposibilă;

F. întrucât situația extrem de volatilă a securității din Haiti pune în pericol operațiunile umanitare critice pe care se bazează persoanele vulnerabile; întrucât blocarea completă a drumului care duce în peninsula sudică, începută în 2021, a izolat 3,8 milioane de persoane care locuiesc în departamentele sudice ale Port-au-Prince; întrucât această situație a împiedicat agențiile ONU și organizațiile umanitare să ajute populația din aceste zone, în timp ce ONU estimează că 1,1 milioane de persoane au nevoie de asistență;

G. întrucât bandele organizate au vizat și au jefuit în mod deliberat stocurile de ajutoare alimentare, inclusiv la 15 septembrie 2022, când a fost jefuit un depozit al Programului alimentar mondial din Gonaïves, conținând 1 400 de tone metrice de alimente destinate hranei pentru aproape 100 000 de elevi și familiile cele mai vulnerabile; întrucât, în 2022, ONU și alte organizații neguvernamentale (ONG-uri) au pierdut ajutoare în valoare de cel puțin 6 milioane USD, care ar fi putut fi distribuite unui număr depășind 410 000 de persoane;

H. întrucât, potrivit Programului Alimentar Mondial, 4,4 milioane de haitieni, reprezentând peste o treime din populație, se confruntă cu insecuritate alimentară, iar 217 000 de copii suferă de malnutriție moderată până la gravă; întrucât Haiti este deosebit de vulnerabil la șocurile de pe piața mondială a alimentelor și combustibililor, deoarece importă 70 % din cereale; întrucât, ca urmare a războiului purtat de Rusia în Ucraina, Haiti înregistrează deja o inflație de 26 %, ceea ce face dificilă procurarea de alimente sau alte produse de bază pentru familii sau vinderea produselor agricole în piețele locale;

I. întrucât jurnaliștii au fost vizați în mod deosebit de violențe; întrucât, la 11 septembrie 2022, doi jurnaliști, Tayson Latigue și Frantzsen Charles, au fost împușcați mortal în Cité Soleil, iar corpurile lor au fost ulterior incendiate;

J. întrucât situația drepturilor omului și situația umanitară continuă să se deterioreze rapid, solicitanții de azil haitieni având în continuare un acces limitat la protecție internațională și confruntându-se cu o serie de încălcări ale drepturilor omului în țările-gazdă, inclusiv detenția, returnările ilegale și șantajul; întrucât, potrivit Organizației Internaționale pentru Migrație, între 1 ianuarie și 26 februarie 2022, 25 765 de persoane au fost expulzate sau deportate înapoi în Haiti din țările învecinate; întrucât mai multe ONG-uri au avertizat că solicitanții de azil haitieni sunt supuși unor detenții arbitrare și unui tratament discriminatoriu și umilitor; întrucât deportarea și returnarea migranților haitieni contribuie la deteriorarea situației umanitare din țară;

K. întrucât, din cauza înrăutățirii situației economice, sociale și de securitate, guvernul haitian a decis să amâne începerea anului școlar de la 5 septembrie la 3 octombrie 2022, noul an școlar fiind încă incert; întrucât, potrivit Fondului ONU pentru copii (UNICEF), se pare că o jumătate de milion de copii din Port-au-Prince nu sunt școlarizați și 1 700 de școli din capitală au fost nevoite să se închidă; întrucât aproximativ jumătate dintre haitienii cu vârsta de cel puțin 15 ani sunt analfabeți, sistemul de învățământ al țării este foarte inegal, calitatea educației disponibile este scăzută, iar taxele ridicate percepute pentru educație exclud majoritatea copiilor din familiile cu venituri mici;

L. întrucât comunitățile cele mai vulnerabile ale țării se confruntă cu inundații dramatice și cu eroziunea solului cauzată de despăduriri intense, ceea ce duce la scăderea productivității agricole; întrucât peste o treime din populație nu are acces la apă potabilă și două treimi dispun de servicii de salubrizare limitate sau nu dispun de niciun serviciu de salubrizare; întrucât mai mult de jumătate din populație trăiește sub pragul sărăciei și mulți se bazează pe agricultura de subzistență; întrucât țara depinde extrem de mult de ajutorul internațional; întrucât Haiti se numără printre țările cele mai afectate de pericolele climatice în ultimii 20 ani, conform indicelui mondial al riscurilor climatice pentru 2021;

M. întrucât contextul de securitate afectează puternic obiectivele angajamentului UE față de Haiti, inclusiv punerea în aplicare a unei agende de dezvoltare axate pe rezultate sustenabile și transformatoare în domenii precum educația și securitatea alimentară, precum și eforturile depuse de Comisie în domeniul protecției civile și al operațiunilor de ajutor umanitar;

N. întrucât sistemul Restavek, o formă modernă de sclavie, este încă practicat în Haiti; întrucât, în cadrul acestui sistem, copiii care provin din familii sărace – în principal fete – sunt trimiși de părinții lor să locuiască și să lucreze pentru familii urbane sau semiurbane; întrucât acești copii pot deveni ulterior victime ale infracțiunilor stradale sau ale traficului sexual comise de bandele organizate;

O. întrucât planul de răspuns umanitar al ONU pentru Haiti, în valoare de 373 de milioane USD, a fost finanțat în proporție de doar 14 %; întrucât, potrivit ONU, numărul persoanelor care au nevoie de asistență umanitară este estimat la aproximativ 1,5 milioane;

P. întrucât Haiti este semnatară a Acordului de la Cotonou, al cărui articol 96 prevede că respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale este un element esențial al cooperării dintre țările din Africa, zona Caraibilor și Pacific și UE,

1. condamnă cu fermitate actele de violență și de distrugere comise de bandele organizate din Haiti și deplânge jefuirea produselor alimentare și ajutoarelor și atacurile împotriva lucrătorilor umanitari; denunță, în special, actele de violență comise în cartierul Cité Soleil din Port-au-Prince în iulie 2022 și violența continuă, care privează cetățenii de drepturile lor fundamentale; condamnă cu fermitate agresiunile sexuale comise de bandele organizate împotriva femeilor și fetelor și utilizarea minorilor în activitățile bandelor organizate; reamintește că femeile și fetele au nevoie de o atenție deosebită și de ajutor în ceea ce privește accesul la asistență medicală și protecția împotriva violenței sexuale;

2. subliniază că este necesar ca autoritățile haitiene să asigure o mai bună guvernanță la toate nivelurile statului și societății, inclusiv lupta împotriva corupției; subliniază importanța crucială a unui sistem judiciar funcțional și credibil; reamintește că autoritățile haitiene trebuie să abordeze cauzele profunde ale violenței bandelor organizate, inclusiv prin reformarea sistemului de justiție și tragerea la răspundere a celor responsabili în cadrul unor procese echitabile; subliniază că responsabilitatea este o chestiune urgentă și evidențiază importanța unui sprijin și a unor căi de atac adecvate pentru victime, precum și importanța păcii și stabilității de lungă durată; sprijină declarația Reprezentantei Speciale Helen La Lime din cadrul sesiunii Consiliului de Securitate al ONU privind Biroul integrat al ONU din Haiti, din 16 iunie 2022, în care aceasta a evidențiat modalitățile de îmbunătățire a situației în materie de securitate;

3. solicită o abordare a problemei reprezentate de bandele organizate axată pe asigurarea aplicării legii, prin îmbunătățirea gestionării armelor ilegale, alături de proiecte socioeconomice și activități de reintegrare menite să genereze locuri de muncă și venituri în cartierele cele mai afectate de violența bandelor organizate; insistă cu fermitate că autoritățile haitiene trebuie să îi aducă pe cei responsabili în fața justiției în procese echitabile și reiterează necesitatea ca agenții

responsabili cu asigurarea aplicării legii să respecte normele și standardele internaționale privind utilizarea forței atunci intervin la proteste; reamintește dreptul constituțional la demonstrații pașnice; subliniază că este necesar ca guvernul haitian să abordeze toate dimensiunile posibile ale violenței bandelor organizate, inclusiv prin programe sociale, de sănătate și de educație, prin îmbunătățiri în ceea ce privește apa și salubritatea și prin ajutor în caz de dezastre și eforturi de redresare;

4. solicită încetarea imediată a violenței bandelor organizate și a activităților infracționale; invită UE și statele sale membre să ia măsuri adecvate, inclusiv înghețarea activelor și interdicții de călătorie, prin intermediul regimului mondial de sancțiuni al UE în materie de drepturi ale omului, împotriva celor implicați în sau care sprijină violența bandelor organizate, activitățile infracționale sau încălcările drepturilor omului, inclusiv corupția;

5. subliniază importanța principalilor actori din societatea civilă, inclusiv bisericile, sindicatele, organizațiile de tineret și de apărare a drepturilor omului, mișcările fermierilor și ale femeilor și ONG-urile; solicită restabilirea puterii și legitimității instituțiilor publice, resuscitarea încrederii populației, încetarea impunității și organizarea de alegeri libere și transparente după doi ani;

6. invită toate părțile interesate din Haiti să găsească o soluție durabilă, cu termene precise și acceptată de comun acord la impasul politic actual, pentru a permite alegeri legislative și prezidențiale incluzive, pașnice, libere, corecte și transparente, în conformitate cu standardele internaționale recunoscute, de îndată ce condițiile de securitate și pregătirile logistice permit acest lucru; subliniază că acest proces trebuie să fie condus de haitieni, cu participarea deplină și egală a femeilor, a tinerilor, a societății civile și a altor părți interesate relevante, pentru a restitui puterea celor aleși în mod liber de poporul haitian, a restabili instituțiile democratice și a pune în aplicare măsuri care să răspundă provocărilor economice și sociale;

7. își exprimă profunda preocupare cu privire la situația solicitanților de azil haitieni din țările-gazdă în care au fugit; invită autoritățile din țările-gazdă să pună capăt tuturor expulzărilor și deportărilor în Haiti, deoarece crizele umanitare și crizele privind respectarea drepturilor omului continuă, să ofere urgent haitienilor acces la protecție, fără discriminare, și să furnizeze evaluări corecte ale statutului de refugiat, în conformitate atât cu Convenția ONU privind statutul refugiaților, cât și cu Declarația de la Cartagena privind refugiații;

8. invită țările care primesc solicitanți de azil haitieni să respecte criteriile stabilite în convențiile internaționale privind azilul și returnarea; reamintește că returnările în Haiti sunt extrem de nesigure și vor continua să prezinte riscuri pentru viață atât timp cât condițiile de securitate din Haiti nu se vor îmbunătăți;

9. încurajează Comisia și statele membre ale UE să continue colaborarea strânsă cu Biroul integrat al ONU din Haiti, cu echipa de țară a ONU din Haiti, cu organizațiile regionale și cu instituțiile financiare internaționale, pentru a ajuta Haiti să își asume responsabilitatea de a realiza stabilitatea pe termen lung, dezvoltarea durabilă și autonomia economică;

10. încurajează statele membre, instituțiile financiare internaționale și alte entități să majoreze contribuțiile la fondul comun de asistență în materie de securitate pentru Haiti, în scopul de a sprijini asistența internațională coordonată; solicită UE și statelor sale membre să asigure în continuare consolidarea capacităților, sprijin tehnic și formare pentru autoritățile vamale naționale, pentru controlul la frontieră și pentru alte autorități competente;

11. invită autoritățile haitiene și comunitatea internațională să sprijine de urgență programele care vizează eliminarea sărăciei și asigurarea școlarizării și a accesului la servicii sociale, în special în zonele îndepărtate ale țării;

12. salută alocarea de către UE a sumei de 17 milioane EUR pentru a sprijini persoanele cele mai vulnerabile din Haiti și din alte țări din zona Caraibilor; invită Comisia să acorde în continuare prioritate ajutorului umanitar pentru Haiti și să se asigure că furnizarea de ajutor umanitar către Haiti este legată în mod eficient de strategia sa de dezvoltare și aduce beneficii directe populațiilor aflate în dificultate;

13. insistă asupra faptului că, dată fiind criza alimentară gravă, ar trebui să se acorde o atenție deosebită ajutorului alimentar de urgență, acordând prioritate achiziționării de alimente locale, astfel încât acest ajutor să nu contribuie la eliminarea micilor agricultori din țară și a metodelor agricole locale durabile;

14. solicită Comisiei să se asigure în mod sistematic că toate ajutoarele, inclusiv cele umanitare, sunt monitorizate în mod eficace pentru a se asigura că sunt utilizate pentru proiectele specifice cărora le sunt destinate; își reiterează solicitarea, formulată în rezoluția sa din 20 mai 2021, căreia nu i s-a dat deocamdată curs, de a realiza un audit și un raport al Curții de Conturi Europene cu privire la modul în care sunt cheltuite fondurile UE în Haiti; solicită o anchetă privind transparența și eficacitatea rețelei de distribuție a ajutoarelor;

Joi, 6 oktombrie 2022

15. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului, Comisiei, Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, guvernelor și parlamentelor statelor membre, reprezentantului special al UE pentru drepturile omului, Înaltului Comisar al ONU pentru Drepturile Omului, Secretarului General al ONU, Organizației statelor din Africa, zona Caraibilor și Pacific, Consiliului său de miniștri și Adunării sale Parlamentare Paritare cu UE, instituțiilor CARIFORUM, precum și Guvernului și Parlamentului din Haiti.